

تأثیر درجه باز بودن اقتصاد و شاخص توسعه مالی بر نرخ تورم در ایران

احمد بیدشکی

عضو هیئت علمی دانشگاه فنی و حرفه ای.

نام نویسنده مسئول:

احمد بیدشکی

چکیده

یکی از مشکلات اصلی کشورها خصوصاً کشورهای در حال توسعه تورم و افزایش بیش از حد قیمت کالاها و خدمات است؛ که کشور ایران هم به دلیل اقتصاد متکی به نفت و وابستگی به مواد اولیه و ماشین آلات سال ها از وجود تورم رنج می برد تا جایی که این گرانی ها باعث افزایش هزینه تولید و کاهش کیفیت کالا و اجناس تولید داخلی شده و به دلیل نداشتن صرفه اقتصادی و عدم کیفیت لازم نسبت به بازار خارج بازار داخل عملاً در اختیار اجناس و کالاهای وارداتی قرار گرفته، به همین منظور لازم است عوامل مؤثر بر تورم در سطح کلان شناسایی و تأثیر هر کدام مشخص شود که در این مطالعه با توجه به داده های سری زمانی سال های ۲۰۱۶-۲۰۰۰ متغیرهای مؤثر و میزان تأثیرگذاری آنها بر نرخ تورم با روش ARDL و روابط کوتاه مدت و بلند مدت متغیرها با انجام آزمون های مربوطه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته که از میان متغیرهای شاخص توسعه انسانی، درجه باز بودن اقتصاد و شاخص قیمت مصرف کننده باعث افزایش تورم و نرخ رشد تولید ناخالص داخلی، شاخص ادراک و مخارج دولت باعث کاهش تورم می شوند.

واژگان کلیدی: نرخ تورم و شاخص توسعه مالی، شاخص ادراک و فساد، درجه باز بودن، حجم نقدینگی.

مقدمه

اقتصاد از گذشته تاکنون یکی از مهم ترین بخش های اجتماعی در زندگی انسان بوده و هست تا جایی که با پیشرفت علم و تکنولوژی اهمیت آن نه تنها کم نشده بلکه افزایش هم یافته است که در بین مطالب اقتصادی بحث تورم و گرانی در رأس مسائل است که با بررسی گزارش ها، آمارها و اسناد گذشته همه مدیران و تصمیم گیران بر رفع معضل تورم در جامعه حداقل در قول و کلام هم رأی و هم نظر بوده اند تا جایی که در ایران مبارزه با گرانی فروشی یکی از وظایف مهم دولت با ایجاد سازمان های متولی مانند تعزیرات حکومتی، بازرسی و اصناف سابقه چندساله ای دارد که با اعمال روش های کوتاه مدت و اورژانسی برای انجام وظایف خود تلاش کرده اند اما درواقع سایه سنگین تورم ازسر اقتصاد ایران نه تنها کم نشده بلکه رو به روز بلندتر هم شده تا جایی یکی از علل مهم آن تورم وارداتی یا همان بیماری هلندی کاملاً محسوس و ملموس است و مطابق با آمارهای موجود رابطه تورم و نرخ ارز یک رابطه مستقیم و یک به یک است که در این مطالعه با توجه به آمارهای اعلام شده از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶ متغیرهای مؤثر بر تورم مانند شاخص توسعه مالی، درجه باز بودن اقتصاد، جمعیت، حجم نقدینگی، مخارج دولت و مخارج مصرفی مورد بررسی قرار گرفته اند گرچه شناسایی تمام عوامل مؤثر بر تورم (عوامل فکری، روانی، سلیقه ای، حزبی) کار سخت و مشکلی است و به عقیده بعضی از اقتصاددانان مبارزه با تورم در کوتاه مدت موجب کاهش رشد اقتصادی ولی در بلندمدت منجر به بالا رفتن رشد اقتصادی خواهد شد که اینجا هدف اصلی پیدا کردن رابطه نرخ تورم با دو شاخص مهم توسعه مالی و درجه باز بودن اقتصاد است، زیرا در عمل برای بررسی این دو شاخص باید اطلاعات حجم نقدینگی، حجم پول، صادرات، واردات و تولید ناخالص ملی محاسبه و لحاظ شوند.

ادبیات موضوع

مروری بر مطالعات انجام شده

از آنجایی که تورم یکی از مسائل مهم اقتصادی همه کشوری است لذا مطالعات و پژوهش ها متعددی سالانه در این زمینه انجام می شود که عوامل مؤثر بر تورم را شناسایی و میزان تأثیر هر کدام را به کمک روش های آماری مختلف و نرم افزارهای متعدد اندازه گیری می کنند چیزی که در تمام این پژوهش ها مهم است نتایج به دست آمده یکسان و قابل تعمیم به سایر کشورها و دوره ها نیستند زیرا ساختار اقتصادی، قوانین و مقررات، افکار مدیران و برنامه ریزان، احزاب حاکم و سلايق مردم هر کشور با سایر کشورها متفاوت است.

مطالعات داخلی

سلمان پور و همکاران در (سلمانپور و همکاران، ۱۳۸۸) با روش تجزیه واریانس به این نتیجه رسیدند که تورم داخلی تحت تأثیر متغیرهای تورم انتظاری، و تورم وارداتی و شکاف تولید داخلی و خارج است و جهانی شدن در آینده تأثیر بیشتری بر تورم دارد. جعفری صمیمی و همکاران در (جعفری صمیمی و همکاران، ۱۳۸۸) به کمک داده های ۲۰۰۶-۱۹۹۶ در کشورهای شمال آفریقا به روش داده های تلفیقی بر پایه الگوی مثلثی تورم گوردون به این نتیجه رسیدند که آزادی اقتصادی اثر قابل توجهی بر تورم منطقه مورد مطالعه ندارد. شاه آبادی و همکاران در (شاه آبادی و همکاران، ۱۳۹۶) به کمک داده های ۲۰۱۵-۱۹۹۶ و با روش داده های ترکیبی به این نتیجه رسیدند که شاخص حکمرانی اثر منفی بر نرخ تورم در کشورها دارد و مدیریت حاصل از فروش ثروت های طبیعی به طور نامطلوب صورت گرفته تا جایی که حتی اثر منفی شاخص حکمرانی بر نرخ تورم را از بین می برد. صادقی و همکاران در (صادقی و همکاران، ۱۳۹۰) با تأکید بر اندازه دولت به کمک داده های سری زمانی ۸۵-۱۳۵۳ به این نتیجه رسیدند که رابطه منفی و معنی داری بین تورم و اندازه دولت در اقتصاد ایران وجود دارد که برای مهار تورم نقش حمایتی دولت در اقتصاد کشور باید افزایش یابد.

مرادی در (مرادی، ۱۳۸۰) به بررسی عوامل مؤثر بر تورم در اقتصاد ایران در سال های ۱۹۹۶-۱۹۵۹ پرداخته و نتیجه گرفته که مازاد و عرضه پول، نرخ ارز در بازار آزاد، تورم وارداتی (شاخص قیمت کالاهای وارداتی) از عوامل مؤثر بر تورم در بلندمدت هستند. حسین اسدی گرجی و همکاران در (اسدی گرجی و همکاران، ۱۳۹۵) با توجه به داده های سال ۵۸-۵۷ به این نتیجه رسیدند که نرخ رشد نقدینگی و میزان درآمدهای نفتی موجب افزایش تورم و افزایش تولید ناخالص ملی و واردات باعث تورم می شوند. عباس پور در (عباس پور و همکاران، ۱۳۹۱) اثر باز بودن اقتصاد بر روی تورم را با روش رگرسیون چندک به کمک داده های ۱۳۸۶-۱۳۴۰ بررسی کرد و به این نتیجه رسید که در نرخ های پایین تورم ارتباط معنی داری بین تورم و باز بودن اقتصاد وجود ندارد اما در تورم بالا بین این دو رابطه مثبت وجود دارد.

صادقی و همکاران در (صادقی و همکاران، ۱۳۹۰) عوامل مؤثر بر تورم را با تأکید بر اندازه دولت با استفاده از داده های سال های ۸۵-۵۳ با روش هم انباشتگی خود توضیح برداری با وقفه گسترده تخمین زدند و به این نتیجه رسیدند که شاخص قیمت کالاهای وارداتی، حجم نقدینگی

و نرخ بهره حقیقی بر تورم ایران مؤثرند و رابطه بین تورم و اندازه دولت در ایران منفی است تا جایی که برای کاهش تورم اقدامات حمایتی و نظارتی نقش مهمی دارند.

قبایی آرانی (قبایی آرانی، ۱۳۹۶) در (قبایی آرانی، ۱۳۹۶) در پژوهشی تحت عنوان بررسی عوامل تعیین کننده جانشینی پول در ایران با استفاده از رویکرد کلان: کاربرد الگوی خود بازگشتی با وقفه های توزیعی (ARDL) به این نتیجه رسیدند جانشینی پول در ایران تحت تأثیر متغیرهای تفاوت نرخ بهره ای داخلی و خارجی، نرخ تورم داخلی و نرخ ارز غیررسمی است و متغیرهای مانند حجم واقعی واردات، نرخ تورم جهانی و تولید ناخالص داخلی بی اثر و بی معنی اند و جانشینی پول در ایران تابعی از شاخص های هزینه فرصت پول است.

تمیزی در (تمیزی، ۱۳۹۴) تحت عنوان بررسی میزان انتقال نرخ ارز بر شاخص قیمت کالاهای صادراتی در ایران با لحاظ نمودن اثرات نرخ تورم و درجه باز بودن تجاری با استفاده از روش ARDL به تخمین روابط بلندمدت و کوتاه مدت مربوطه پرداخته و به این نتیجه رسیده که رابطه مثبت و معنی داری بین نرخ ارز و شاخص قیمت صادرات وجود دارد یعنی بخش عظیمی از تغییرات نرخ ارز به کشور مبدأ و بخش کوچکی از آن به کشور مقصد منتقل می شود. همچنین نتایج حاکی از این است که درجه باز بودن اقتصاد باعث افزایش میزان انتقال نرخ ارز به قیمت صادرات می گردد؛ که افزایش نرخ تورم میزان این انتقال را در ایران بالا می برد.

مطالعات خارجی

محمد زکریا در (Muhammad Zakaria, 2010) در مطالعه ای ارتباط بین تورم و باز بودن تجاری برای کشور پاکستان را به کمک داده های سری زمانی ۲۰۰۷-۱۹۴۷ مورد بررسی قرار داده و از متغیرهایی مانند (نرخ ارز، عرضه پول، بدهی مالی، تورم خارجی، بدهی خارجی) استفاده کرد و به این نتیجه رسید که رابطه تورم و باز بودن اقتصاد یک رابطه مستقیم است.

ادی تانجی در (Adetunji, 2017) تحت عنوان رابطه تورم و باز بودن اقتصاد در کشور نیجریه به روش غیرخطی^۱ به این نتیجه رسید که بین تورم و درجه باز بودن اقتصاد رابطه مستقیم و مثبتی وجود دارد.

توماس (۲۰۱۲) در تحقیقی رابطه بین درجه باز بودن اقتصاد و تورم را در ۸ کشور حوزه کارائیب به روش پانل به کمک داده های ۲۰۰۹-۱۹۸۰ بررسی کرد و به این نتیجه رسید که رابطه بین تورم و باز بودن درجه اقتصاد یک رابطه مستقیم و مثبتی هست و همچنین این رابطه مربوط به یک دوره خاص و یا یک کشور خاص نیست گرچه ممکن است کشورهای باشند که با افزایش درجه باز بودن اقتصاد میزان تورم آنها کاهش یابد.

خوبایی (۲۰۱۷) در تحقیقی رابطه بین رشد اقتصادی و درجه باز بودن اقتصاد را به کمک داده های ۲۱۰۶-۱۹۸۰ در کشورهای غنا و نیجر بررسی کرد و به این نتیجه رسید که باز بودن اقتصاد ۰/۱٪ تأثیر مثبت بر اقتصاد غنا و تأثیر منفی بر کشور نیجر دارد که این نتیجه گیری بیانگر این است دو کشور فوق باید در زمینه مسائل سیاسی و روابط بین المللی تصمیمات متفاوتی بگیرند.

ریدزوان، عبدالرحیمی، و همکاران در (Abdul Rahim Ridzuan et all, 2017) تأثیر توسعه مالی و تورم را بر رشد اقتصادی با داده های سری زمانی ۲۰۱۰-۱۹۸۵ با روش ARDL در کشور مالزی بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که افزایش باز بودن اقتصاد، توسعه مالی، افزایش تورم منجر به بالا رفتن رشد اقتصادی می شود و همچنین رشد اقتصادی در کوتاه مدت مثبت و به طور قابل ملاحظه ای تحت تأثیر شاخص قیمت مصرف کننده است که افزایش تورم را می سنجد و علاوه بر این تغییرات در توسعه مالی تأثیر مثبت (منفی) بر رشد داشته است.

روش تحقیق

از آنجاکه در مورد تورم نظریات اقتصادی متعددی وجود دارد که مهم ترین آنها عبارتند از:

- ۱- نظریه مقداری پول (همان معادله فیشر و کمبریج $(MV=PY)$) که عامل تورم را حجم پول می داند.
- ۲- نظریه جدید مقداری پول که متشکل از دو دیدگاه است. دیدگاه اول: بر اساس انتظارات تطبیقی سیاست های پولی در کوتاه مدت بر تولید و اشتغال و سایر متغیرها اثر دارند اما در بلندمدت پول خنثی است؛ زیرا بخش خصوصی پایدار و رشد عرضه پول با تعادل اشتغال کامل سازگار و حجم پول اثر کوتاه مدت دارد. دیدگاه دوم: بر اساس انتظارات عقلایی سیاست های پولی هم در کوتاه مدت و هم در بلندمدت خنثی هستند و فقط سیاست های پولی پیش بینی نشده در کوتاه مدت بر متغیرهای حقیقی اثر می گذارند
- ۳- دیدگاه کینز: که شکاف تورمی را ناشی از افزایش تقاضا برای کالاهای مصرفی می داند و معتقد است ریشه تورم ناشی از تقاضاست
- ۴- الگوی فشار هزینه که جابجای منحنی عرضه کل بر اساس هزینه های تولید را عامل تورم می داند
- ۵- تورم ساختاری: زمانی که بخش های کلان یک اقتصاد باهم هماهنگ و متوازن نباشند

^۱ NARDL

۶- تورم روانی: همان تورم انتظاری که مردم منتظر افزایش قیمت ها هستند که این انتظارات تورم را تشدید می کند
به همین دلیل روش های مختلفی برای محاسبه تورم و شناسایی عوامل مؤثر بر آن ارائه شده است و معمولاً تورم با تغییر متغیرهای مؤثر با یک وقفه زمانی به وجود می آید به عبارت دیگر تأثیر متغیرهای مستقل با تأخیر بر متغیر وابسته انجام می شود به همین منظور روش $ARDL^2$ برای پردازش داده ها استفاده شده که شکل کلی مدل این است:

$$Y_t = \mu + \sum_{j=1}^p \gamma_j Y_{t-j} + \sum_{j=0}^a B_j X_{t-j} + U_t \quad (1)$$

یا به عبارت دیگر این مدل در حالت ساده عبارت است از:

$$Y_t = \mu + \gamma_1 Y_{t-1} + \lambda_0 X_t + \lambda_1 X_{t-1} + U_t \quad (2)$$

مزایای روش $ARDL$ عبارتند از: اول اینکه از آن در مطالعات با حجم نمونه کوچک استفاده می شود که در این پژوهش می تواند مورد استفاده قرار گیرد. همچنین برای محاسبه ضریب تعیین تعدیل شده در نمونه های کمتر از ۱۰۰ از معیار شوارتز-بیزین استفاده می شود تا درجه آزادی زیادی از بین نرود، یعنی تخمین از درجه آزادی بیشتری برخوردار باشد. دوم، دوره های کوتاه مدت و بلندمدت به طور همزمان در این مدل قابل تخمین هستند. سوم، اگر در مطالعات سری زمانی هرگاه مجموعه ای از متغیرهای موردنظر بر اساس آزمون های ریشه واحد رفتار دوگانه ای داشته باشند به این صورت که برخی از آن ها در سطح ایستا باشند و برخی دیگر از متغیرها با یک بار تفاضل گیری ایستا گردند و آزمون گرانجر کارایی نداشته باشد. در چنین مواقعی استفاده از روش $ARDL$ پیشنهاد می شود. چهارم، این تکنیک امکان بهره گیری تخمین بدون سوگیری از مدل بلندمدت و آماره معتبر t را فراهم می کند به عبارت دیگر می توان وقفه هایی بهینه متفاوت هر متغیر را در نظر گرفت که برای انجام این روش ابتدا آزمون ریشه واحد را برای بررسی مانایی متغیرهای موجود انجام می دهیم و برای پی بردن به درستی برازش مدل از آزمون رمزی، و برای پی بردن ثبات ساختاری مدل از آزمون $CUSM$ و به کمک آماره F همسانی واریانس، همبستگی سریالی در مدل و روابط کوتاه بودن و بلندمدت بودن را بررسی می کنیم.

ارائه مدل و معرفی متغیرها

در این تحقیق از داده های سری زمانی ۲۰۱۶-۲۰۰۰ استفاده شده که کلیه اعداد و اطلاعات متغیرها از و منابع آماری رسمی کشور مانند بانک مرکزی، مرکز آمار و وزارت اقتصادی و دارایی استخراج و به کمک نرم افزار Eviews مورد استفاده قرار گرفته است:

$$Lp = F (fdi, LGDP, Lpdi, Lge, LP, Ldo) \quad (3)$$

LP = لگاریتم نرخ تورم

$LGDP$ = لگاریتم تولید ناخالص داخلی

$Lfdi$ = لگاریتم شاخص توسعه مالی

$Lpdi$ = لگاریتم شاخص ادراک و توسعه

Lge = لگاریتم مخارج دولت

Lp = لگاریتم جمعیت

Ldo = لگاریتم درجه باز بودن

نتایج تخمین

تخمین مدل بر حسب الگوی $ARDL$ شامل معادله بلندمدت، تصحیح خطا و پویا است که نتایج بلندمدت در جدول آمده است.

جدول ۱: نتایج بلندمدت تخمین مدل بر حسب الگوی $ARDL$

متغیر	ضرایب	انحراف معیار	آماره t
LP تورم	۰/۳۶	۰/۱۸	۱/۷۴
$Lfdi$ شاخص توسعه مالی	۱/۲۶	۰/۶۵	۱/۹۴
$LGDP$ تولید ناخالص داخلی	-۱/۰۲	۰/۲۴	-۴/۱۸
$Lpdi$ شاخص ادراک توسعه	-۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۱	-۰/۱۴۹

² Auto regressive distributed lag

Lge مخارج دولت	-۱/۲۸	۳/۰۳	-۴/۲۳
Lp جمعیت	-۳/۲۷	۳/۴	-۱/۳۶
Ldo درجه باز بودن	۱۱/۶۳	۴	۲/۸

ضریب تعیین ۰/۹۶ و آماره f برابر ۱۱/۶ دلیل بر قدرت توضیح دهنده مدل است انجام آزمون دیکی - فولر ADF برای متغیرها نشان می دهد که تمام متغیرها مانا و فرضیه H_0 رد می شود (با توجه به آماره f و اینکه احتمال همه متغیرها کمتر از ۰/۰۵ است که اطلاعات آن در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲: نتایج آزمون دیکی - فولر ADF

متغیرها	آماره f	احتمال
Lfdi	-۴/۰۶	۰/۰۰۹۸
Lgdp	-۳/۱۶	۰/۰۴۲
Lpdi	-۵/۵۷	۰/۰۱
Lge	-۴/۳۲	۰/۰۰۶
Lp	-۳/۵	۰/۰۲۳
Ldo	-۳/۰۷	-۰/۰۵

با انجام آزمون جاکر - برا احتمال نرمال بودن باقیمانده ها بررسی شده که آماره ۰/۸۲ برای مدل چون بیشتر از ۰/۰۵ است پس فرض نرمال بودن باقیمانده ها پذیرفته می شود
 برای پی بردن به وجود رابطه بلندمدت بین متغیرها چون آماره F به میزان (۱۱/۶) بیشتر از حد کران بالا و پایین مدل در سطح ۰/۰۵ (۲/۱۷ و ۳/۲۱) است در رابطه بلندمدت صدق می کند
 با توجه به آماره F که همبستگی سریالی داده ها بررسی می شود چون احتمال آماره F از ۰/۰۵ بیشتر است (۰/۷۵) در نتیجه بین داده ها همبستگی سریالی وجود ندارد
 با آماره F فرض همسانی واریانس بررسی شده که احتمال آن برابر ۰/۶۵ است که بزرگی احتمال ۰/۵ است لذا فرض H_0 که دلیل بر همسانی واریانس آن پذیرفته می شود
 با انجام آزمون رمزی درستی پردازش مدل را بررسی می کنیم در این آزمون چون احتمال آماره T در حد ۰/۵ است پس مدل به درستی پردازش شده است
 با انجام آزمون CUSUM به کمک باقیمانده های مدل به این نتیجه می رسیم که مدل چون از نواحی معنادار عبور نکرده لذا ثبات ساختاری دارد.

جدول ۳: نتایج آزمون CUSUM

نتیجه	تشخیص	احتمال	آماره t, f	برای انجام:	آزمون
$۰.۸۲ > ۰.۰۵$ باقیمانده ها نرمال اند	$۰.۸۲ > ۰.۰۵$	۰,۰۵	۰,۸۲	فرض نرمال بودن باقیمانده ها	جاکر - برا
$۳.۲۱ < ۱۱.۶$ رابطه بلندمدت صدق می کند	کران بالا $۲.۱۷ < ۳.۲$ کران پایین	-	۱۱,۶	بررسی رابطه بلندمدت بین سطرها	Bound-test
بین داده ها همبستگی سریالی وجود ندارد	$۰.۷۵ > ۰.۰۵$	۰,۰۵	۰,۷۵	بررسی همبستگی سریالی داده ها	LM- test
همسانی واریانس وجود دارد	$۰.۶۵ > ۰.۰۵$	۰,۰۵	۰,۶۵	بررسی فرض همسانی واریانس	آزمون همسانی
مدل به درستی پردازش شده است	$۰.۵ > ۰.۰۵$	۰,۰۵	۰,۵	درستی پردازش مدل	آزمون رمزی
مدل از نواحی معنادار عبور نکرده پس ثبات ساختاری وجود دارد					
آزمون CUSUM					

بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق با در نظر گرفتن رابطه، شاخص ادراک و فساد که داده های آن از طرف مراکز آماری اعلام می شود و شاخص توسعه مالی

(حجم پول) و همچنین شاخص درجه باز بودن اقتصاد (مجموع صادرات واردات) و داده های مخارج دولت و جمعیت با توجه به داده های سری حجم نقدینگی

زمانی سال های ۲۰۱۶-۲۰۰۰ تأثیر هر کدام بر میزان تورم به طور تجربی سنجیده شده که شاخص توسعه مالی رابطه مستقیمی با نرخ تورم دارد به عبارت دیگر هرچه قدر حجم پول (مجموع اسکناس و مسکوک در دست مردم و بانکها و سپرده های دیداری) افزایش یابد تورم هم افزایش می یابد. شاخص درجه بودن اقتصاد که بیانگر نسبت یا کالای بین المللی به GDP است با تورم رابطه مستقیمی دارد به عبارت دیگر هرچه قدر روابط اقتصادی کشور با سایر کشورها افزایش یابد میزان تورم هم افزایش می یابد (اثرات قیمتی سایر کشورها در کشور ما بیشتر محسوس تر می شود همان بیماری هلندی یا تورم وارداتی است) به عبارت دیگر هرچه قدر میزان تولید ناخالص داخلی در کشور افزایش یابد شاخص درجه باز بودن اقتصاد کاهش می یابد و در نتیجه تورم هم کاهش می یابد (هرچه قدر تولیدات داخل افزایش یابد ثبات قیمت ها بیشتر می شود) یکی از متغیرهای مستقل در این مدل میزان مخارج دولت است (پرداخته ای جاری دولت) که رابطه معکوسی با نرخ تورم دارد (تحقیق صادقی، سید کمال) به عبارت دیگر هرچه قدر اندازه دولت بیشتر باشد تورم کمتر می شود که یک پدیده بلندمدت است زیرا افزایش اندازه دولت به معنی افزایش تصدی گری دولت نمی باشد (صادقی، سید کمال) به دلیل عدم وجود اطلاعاتی دقیق احتمال شکست بازار وجود دارد که در چنین شرایطی تا راه اندازی نظام جامع اطلاعاتی دخالت دولت در زمینه آموزش، بهداشت، تسهیلات که ملاک های توسعه یافتگی هستند لازم و ضروری است.

منابع و مراجع

- [۱] اسدی گرجی، حسین و زهرا اسدی. ۱۳۹۵. "بررسی عوامل مؤثر بر تورم در ایران با استفاده از مدل خودرگرسیون برداری". **VAR** کنفرانس ملی مدیریت و فناوری اطلاعات و ارتباطات، ۱۷.
- [۲] تمیزی، علیرضا، ۱۳۹۳، بررسی میزان انتقال نرخ ارز بر شاخص قیمت کالاهای صادراتی با لحاظ نمودن اثرات نرخ تورم و درجه باز بودن تجاری، فصلنامه اقتصاد مقداری، دوره ۱۸ شماره ۳، زمستان ۱۳۹۳، ۷۹-۶۱.
- [۳] جعفری صمیمی، احمد، محمود محمودزاده و لیلیا شادابی. ۱۳۸۸. "آزادسازی اقتصادی و تورم: یک تحلیل بین کشوری". فصلنامه مدل سازی اقتصادی، دوره دوم، شماره ۲ (پیاپی ۸)، ۴۶-۲۷.
- [۴] دلاوری، مجید، رفیعیان، راحله، ۱۳۹۱، بررسی روند تورم در استان ها و کل کشور طی دوره ۱۳۸۷-۱۳۶۹
- [۵] سلطان تویه، محدثه، ۱۳۹۱، بررسی رابطه بین تورم و رشد اقتصادی در ایران، پژوهشنامه پولی-بانکی، سال ششم، شماره ۱۴، زمستان ۱۳۹۱.
- [۶] سلمانپور، علی، مهدی تقی سلطانی و احسان شافعی. ۱۳۸۸. "پیامد جهانی شدن اقتصاد بر تورم داخلی در ایران". فصلنامه مدل سازی اقتصادی، شماره ۱ (پیاپی ۷)، ۹۳-۱۱۶.
- [۷] شاه آبادی، ابوالفضل، بهزاد امیری و گنجی، مهسا، ۱۳۹۶، "تاثیر شاخص حکمرانی بر تورم در کشورهای منتخب". **G77** فصلنامه اقتصاد مقداری (بررسی های اقتصادی سابق)، دوره ۱۴، شماره ۳، ۱۶۱-۸۵.
- [۸] صادقی، سید کمال، امینه شیبانی و مجید فشاری. ۱۳۹۰. "بررسی عوامل مؤثر بر تورم با تأکید بر اندازه دولت". فصلنامه مدل سازی اقتصادی سال چهارم، شماره ۱، بهار ۱۳۸۹، ۹۱-۷۳.
- [۹] عباس پور، سحر، شهرام فتاحی و محمود مرادی. ۱۳۹۱. "اثر باز بودن اقتصاد بر روی تورم با استفاده از رگرسیون چندک". فصلنامه تحقیقات توسعه اقتصادی، دوره ۲، شماره ۸۱، ۱۰۸-۶.
- [۱۰] فتاحی، شهرام، ۱۳۹۱، اثر باز بودن اقتصاد بر روی تورم با استفاده از رگرسیون چندک، فصلنامه تحقیقات توسعه اقتصادی، شماره ششم، تابستان، ۱۳۹۱.
- [۱۱] قباپی آرائی، زینب، ۱۳۹۶، بررسی عوامل تعیین کننده جانشینی پول در ایران با استفاده از رویکرد کلان با روش ARDL، فصلنامه اقتصاد مقداری، دوره ۱۴، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۶، ۱۴۹-۱۲۳.
- [۱۲] مرادی، محمود. ۱۳۸۰. "بررسی عوامل مؤثر بر تورم در اقتصاد ایران در سال های ۱۹۹۶-۱۹۵۹". فصلنامه سیاست های مالی و اقتصادی سال یکم، شماره ۱، ۵۸-۲۵.
- [۱۳] مصطفوی، مهدی، ۱۳۹۰، بررسی مقایسه روش ARDL و یوهانسن در تخمین حجم پول در ایران، فصلنامه اقتصاد مقداری، دوره ۸، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۰، ۶۷-۴۷.
- [14] Bahmani-Oskooee, Mohsen (1995); "Source of Inflation in Post - RevolutionaryIran."International Economic Journal .Vol. 9, No. 2, summer.
- [15] Lin ,Hsin-Yi, (2010), "Openness and Inflation Revisited", International
- [16] Research Journal of Finance and Economics.
- [17] Binici, M., & Cheung, Y. W. (2012). Trade openness, market competition, and inflation: Some sectoral evidence from
- [18] OECD countries.International Journal of Finance & Economics, 17(4), 321-336.
<http://dx.doi.org/10.1002/ijfe.1451>
- [19] MusibauAdetunjiBabatunde(2017) "Trade Openness and Inflation in Nigeria: A Nonlinear ARDL AnalysisDepartment of Economics, Faculty of The Social Sciences, University of Ibadan, PMB 5116, Ibadan,Oyo State, Nigeria
- [20] Clement Moyo(2017) The relationship between trade openness and economic growth: The case of Ghana and Nigeria.
- [21] Abdul Rahim Ridzuan(2017) Do Financial Development and Inflation Influences Malaysia Economic Growth? An Application of Bound Test Vol. 8, No.1, January 2018, Pg. 144 - 155
- [22] Ridzuan, A. R., Khalid, M. W., Zarin, N. I., Razak, M. I. M., Ridzuan, A. R., Ismail, I., &Norizan,
- [23] N. (2018). Do Financial Development and Inflation Influences Malaysia Economic Growth? An Application of

- [24] Bound Test. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 8(1), 144-155.(PDF) Do Financial Development and Inflation.... Available from: https://www.researchgate.net/publication/323244509_Do_Financial_Development_and_Inflation_Influences_Malaysia_Economic_Growth_An_Application_of_Bound_Test [accessed Aug 17 2018].